

DIREKTIIVIT

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI 2009/123/EY,

annettu 21 päivänä lokakuuta 2009,

alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisesta ja säännösten rikkomisista määrättävistä seuraamuksista annetun direktiivin 2005/35/EY muuttamisesta

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 80 artiklan 2 kohdan,

ottavat huomioon komission ehdotuksen,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ⁽¹⁾,

ovat kuulleet alueiden komiteaa,

noudattavat perustamissopimuksen 251 artiklassa määrättyä menettelyä ⁽²⁾,

sekä katsovat seuraavaa:

(1) Direktiivin 2005/35/EY ⁽³⁾ ja tämän direktiivin tavoitteena on lähentää luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden tekemien, alusten aiheuttamaan ympäristön pilaantumiseen liittyvien rikosten määrittelyä sekä rikosentekijöiden vastuuvuolisuuden laajuutta ja rikosoikeudellisia seuraamuksia, joita voidaan määrätä näihin rikoksiin syyllistyneille luonnollisille henkilöille.

(2) Euroopan yhteisöjen tuomioistuin kumosi 23 päivänä lokakuuta 2007 ⁽⁴⁾ alusten aiheuttaman ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskevan rikosoikeudellisen kehyksen vahvistamisesta 12 päivänä heinäkuuta 2005 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2005/667/YOS ⁽⁵⁾, jossa säädettiin direktiiviä 2005/35/EY täydentävistä rikosoikeudellisista toimenpiteistä. Tällä direktiivillä olisi täytettävä tuomion antamisen seurauksena syntynyt oikeudellinen tyhjiö.

(3) Rikosoikeudelliset seuraamukset, jotka osoittavat eri tavalla kuin hallinnolliset seuraamukset, että yhteiskunta paheksuu tekoa, vahvistavat alusten aiheuttamaa ympäristön pilaantumista koskevan voimassa olevan lainsäädännön noudattamista, ja niiden olisi oltava riittävän ankaria, jotta kaikki mahdolliset saastuttajat jättäisivät rikkomatta lainsäädäntöä.

(4) EU:n tasolla on jo hyväksytty joukko yhtenäisiä lainsäädäntötoimia meriturvallisuuden parantamiseksi ja alusten aiheuttaman ympäristön pilaantumisen estämiseksi. Kyseinen lainsäädäntö on osoitettu lippuvaltioille, alusten omistajille, rahtaajille, luokituslaitoksille, satamavaltioille ja rannikkovaltioille. Tätä lainsäädäntöä täydentävää, aluksista peräisin olevia ympäristöä pilaavien aineiden laittomia päästöjä koskevaa nykyistä seuraamusjärjestelmää on tarpeen vahvistaa edelleen ottamalla käyttöön rikosoikeudellisia seuraamuksia.

(5) Rikosoikeudellisia seuraamuksia koskevat yhteiset säännöt antavat mahdollisuuden käyttää tehokkaampia tutkintamenetelmiä ja tehokkaita yhteistyömenettelyjä jäsenvaltioissa ja niiden välillä.

(6) Jäsenvaltioiden olisi myös sovellettava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia oikeushenkilöihin kaikkialla yhteisössä, koska alusten aiheuttamaan ympäristön pilaantumiseen liittyviä rikoksia tehdään usein oikeushenkilöiden puolesta tai niiden hyväksi.

(7) Muiden kuin tässä direktiivissä vahvistettujen poikkeusten ei pitäisi vaikuttaa direktiivin 2005/35/EY soveltamiseen. Näin ollen tietyn tyyppisten luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden, kuten lastin omistajien tai luokituslaitosten, olisi kuuluttava mainitun direktiivin soveltamisalaan.

(8) Tällä direktiivillä jäsenvaltiot olisi velvoitettava säätämään kansallisessa lainsäädännössään rikosoikeudellisista seuraamuksista ympäristöä pilaavien aineiden niiden päästöjen osalta, joihin tätä direktiiviä sovelletaan. Direktiivillä ei olisi asetettava velvoitteita, jotka koskevat tällaisten seuraamusten tai muun käytettävissä olevan lainvalvontajärjestelmän soveltamista yksittäistapauksissa.

⁽¹⁾ EUVL C 77, 31.3.2009, s. 69.

⁽²⁾ Euroopan parlamentin lausunto, annettu 5. toukokuuta 2009 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä), ja neuvoston päätös, tehty 14. syyskuuta 2009.

⁽³⁾ EUVL L 255, 30.9.2005, s. 11.

⁽⁴⁾ Asia C-440/05, komissio v. neuvosto, Kok. 2007, s. I-9097.

⁽⁵⁾ EUVL L 255, 30.9.2005, s. 164.

- (9) Aluksista peräisin olevia ympäristöä pilaavien aineiden laittomia päästöjä olisi pidettävä tämän direktiivin mukaisesti rikoksina, jos ne on aiheutettu tahallaan, piittaamattomuudella tai törkeällä huolimattomuudella ja jos ne johtavat veden laadun huononemiseen. Lievempiä tapauksia, joissa aluksista peräisin olevat ympäristöä pilaavien aineiden laittomat päästöt eivät aiheuta veden laadun huononemista, ei ole tarpeen pitää rikoksina. Tässä direktiivissä tällaisia päästöjä olisi kutsuttava vähäisiksi tapauksiksi.
- (10) Jotta varmistetaan turvallisuuden ja ympäristönsuojelun korkea taso meriliikenteen alalla ja sen periaatteen tehokkuus, jonka mukaan pilaantumisen aiheuttaja maksaa ympäristölle aiheutuneet vahingot, rikoksina olisi pidettävä sellaisia toistuvia vähäisiä tapauksia, jotka eivät aiheuta veden laadun huononemista yksittäistapauksina mutta aiheuttavat sitä yhdessä.
- (11) Tällä direktiivillä ei rajoiteta muiden, yhteisön lainsäädännön, kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisen oikeuden mukaisten alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisesta aiheutuvien vahinkojen vastuujärjestelmien soveltamista.
- (12) Rikoksia koskeva lainkäyttövalta olisi vahvistettava jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön ja jäsenvaltioiden kansainvälisestä oikeudesta johtuvien velvoitteiden mukaisesti.
- (13) Jäsenvaltioiden olisi annettava komissiolle tietoja tämän direktiivin täytäntöönpanosta, jotta komissio voi arvioida direktiivin vaikutuksia.
- (14) Jäsenvaltiot eivät voi yksin toimiessaan riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitteita, koska kyseessä olevasta menettelystä mahdollisesti aiheutuvat vahingot ovat rajat ylittäviä, vaan ne voidaan ehdotetun toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin yhteisön tasolla, joten yhteisö voi toteuttaa toimenpiteitä perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeen.
- (15) Tässä direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustettuja periaatteita.
- (16) Paremmasta lainsäädännöstä tehdyn toimielinten välisen sopimuksen ⁽¹⁾ 34 kohdan mukaisesti jäsenvaltiota kannustetaan laatimaan itseään varten ja yhteisön edun vuoksi omia taulukoitaan, joista ilmenee mahdollisuuksien mukaan tämän direktiivin ja sen kansallisen lainsääd-

dännön osaksi saattamisen edellyttämien toimenpiteiden välinen vastaavuus, ja julkaisemaan ne.

- (17) Direktiiviä 2005/35/EY olisi tämän vuoksi muutettava,

OVAT ANTANEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

Direktiivin 2005/35/EY muuttaminen

Muutetaan direktiivi 2005/35/EY seuraavasti:

- 1) Korvataan nimi seuraavasti:

"Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisesta ja pilaamisrikoksista määrättävistä seuraamuksista, myös rikosoikeudellisista seuraamuksista".

- 2) Korvataan 1 artiklan 1 kohta seuraavasti:

"1. Tämän direktiivin tarkoituksena on saattaa alusten aiheuttamaa ympäristön pilaantumista koskevat kansainväliset normit osaksi yhteisön lainsäädäntöä ja varmistaa, että ympäristöä pilaavien aineiden päästöistä vastuussa oleville henkilöille määrätään riittäviä seuraamuksia, myös rikosoikeudellisia seuraamuksia, jotta parannetaan merenkulun turvallisuutta ja meriympäristön suojelua alusten aiheuttamalta pilaantumiselta."

- 3) Lisätään 2 artiklan kohta seuraavasti:

"5. 'oikeushenkilöllä' oikeussubjektia, jolla on oikeushenkilön asema sovellettavan kansallisen lain nojalla, lukuun ottamatta valtioita itseään tai julkisia elimiä niiden käyttäessä julkista valtaa sekä julkisoikeudellisia kansainvälisiä järjestöjä."

- 4) Korvataan 4 ja 5 artikla seuraavasti:

"4 artikla

Säännösten rikkomiset

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että aluksista peräisin olevia ympäristöä pilaavien aineiden päästöjä, vähäiset päästötapaukset mukaan lukien, mille tahansa 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulle alueelle pidetään säännösten rikkomisina, jos päästöt on aiheutettu tahallaan, piittaamattomuudella tai törkeällä huolimattomuudella.

2. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 1 kohdassa tarkoitettuun säännösten rikkomiseen syyllistynyt luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen.

⁽¹⁾ EUVL C 321, 31.12.2003, s. 1.

*5 artikla***Poikkeukset**

1. Säännösten rikkomisena ei pidetä ympäristöä pilaavien aineiden päästöä 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuille alueille, jos päästö täyttää Marpol 73/78 -yleissopimuksen liitteessä I olevassa 15, 34, 4.1 tai 4.3 säännössä tai liitteessä II olevassa 13, 3.1.1 tai 3.1.3 säännössä asetetut edellytykset.

2. Säännösten rikkomisena ei pidetä aluksen omistajan eikä päällikön eikä laivaväen osalta ympäristöä pilaavien aineiden päästöä 3 artiklan 1 kohdan c, d tai e alakohdassa tarkoitetuille alueille, jos päästö täyttää Marpol 73/78 -yleissopimuksen liitteessä I olevassa 4.2 säännössä tai liitteessä II olevassa 3.1.2 säännössä asetetut edellytykset.”

5) Lisätään 5 artiklan jälkeen artikkelit seuraavasti:

*”5 a artikla***Rikokset**

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 4 ja 5 artiklassa tarkoitettuja säännösten rikkomisia pidetään rikoksina.

2. Edellä olevaa 1 kohtaa ei sovelleta vähäisiin tapauksiin, joissa teko ei aiheuta veden laadun huononemista.

3. Toistuvat vähäiset tapaukset, jotka eivät aiheuta veden laadun huononemista yksittäisinä tapauksina mutta aiheuttavat sitä yhdessä, on katsottava rikoksiksi, jos päästöt on aiheutettu tahallaan, piittaamattomuudella tai törkeällä huolimattomuudella.

*5 b artikla***Yllytys ja avunanto**

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yllytys tai avunanto tahallaan tehtyyn 5 a artiklan 1 ja 3 kohdassa tarkoitettuun rikokseen on rikosoikeudellisesti rangaistava teko.”

6) Korvataan 8 artikla seuraavasti:

*”8 artikla***Seuraamukset**

Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 4 ja 5 artiklassa tarkoitetuista säännösten rikkomisista on säädetty rangaistukseksi tehokkaat, oikeasuhteiset ja varoittavat seuraamukset.”

7) Lisätään 8 artiklan jälkeen artikkelit seuraavasti:

*”8 a artikla***Luonnollisiin henkilöihin kohdistuvat seuraamukset**

Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 5 a artiklan 1 ja 3 kohdassa ja 5 b artiklassa tarkoitetuista rikoksista on säädetty rangaistukseksi tehokkaat, oikeasuhteiset ja varoittavat rikosoikeudelliset seuraamukset.

*8 b artikla***Oikeushenkilöiden vastuu**

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen 5 a artiklan 1 ja 3 kohdassa ja 5 b artiklassa tarkoitetuista rikoksista, jonka on oikeushenkilön hyväksi tehnyt joko yksin tai oikeushenkilön jonkin elimen jäsenenä toimiva henkilö, jolla on oikeushenkilön organisaation puitteissa johtava asema seuraavin perustein:

a) oikeus edustaa oikeushenkilöä;

b) valtuus tehdä päätöksiä oikeushenkilön puolesta; tai

c) valtuus harjoittaa valvontaa oikeushenkilössä.

2. Kunkin jäsenvaltion on lisäksi varmistettava, että oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen, jos 1 kohdassa tarkoitettujen luonnollisten henkilön harjoittaman ohjauksen tai valvonnan puutteellisuus on mahdollistanut sen, että oikeushenkilön alaisena toimiva luonnollinen henkilö on tehnyt 5 a artiklan 1 ja 3 kohdassa ja 5 b artiklassa tarkoitettujen rikosten kyseisen oikeushenkilön hyväksi.

3. Tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu oikeushenkilön vastuu ei estä rikosoikeudenkäyntiä sellaisia luonnollisia henkilöitä vastaan, jotka olivat tekijöinä, yllyttäjinä tai osallisina 5 a artiklan 1 ja 3 kohdassa ja 5 b artiklassa tarkoitetuissa rikoksissa.

*8 c artikla***Oikeushenkilöihin kohdistuvat seuraamukset**

Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 8 b artiklan mukaisesti vastuussa olevaa oikeushenkilöä voidaan rangaista tehokkailla, oikeasuhteisilla ja varoittavilla seuraamuksilla.”

*2 artikla***Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä**

Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 16 päivänä marraskuuta 2010. Niiden on viivymättä toimitettava komissiolle kirjallisina nämä säännökset.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

3 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

4 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Strasbourgissa 21 päivänä lokakuuta 2009.

Euroopan parlamentin puolesta

Puhemies

J. BUZEK

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

C. MALMSTRÖM
